

Streven naar predicaat 'excellent' is juist goed voor een school

OPINIE

Sean Keller en Eva Bon – 9:33, 15 maart 2018



Het Predicaat Excellente School 2017 van het Twents Carmel College. In het hele land krijgen scholen het predicaat omdat ze op een bepaald gebied uitblinken. © ANP

Hoge cijfers zijn echt niet het enige dat telt om een school 'excellent' te kunnen noemen, weten docent Sean Keller en oud-leerling Eva Bon van het Comenius College te Hilversum. Ook zorg voor leerlingen en betrokkenheid van ouders kunnen meetellen.

Volgens de docent in het voortgezet onderwijs, publicist en faalangstreductietrainer Pascal Cuijpers is het predicaat 'excellente school' een pedagogische miskleun. Bij lezing van zijn opiniestuk blijkt dat hij een onjuiste voorstelling van zaken geeft. Cuijpers lijkt zich nauwelijks te

hebben verdiept in de betekenis van het predicaat of het bijbehorende traject.

Wij hebben dat wel gedaan. Vorig jaar hebben wij, een (inmiddels oud-) leerling en begeleidend docent, gewerkt aan een profielwerkstuk (gewaardeerd met de KNAW Onderwijsprijs) over het predicaat 'excellente school'. De bevindingen uit dit profielwerkstuk weerspreken nadrukkelijk Cuijpers' bezwaren tegen het predicaat.

Allereerst houdt Cuijpers er een nogal smalle definitie van excellentie op na. Er wordt volgens hem vooral nadruk gelegd op het beste van het beste. Hierbij lijkt het Cuijpers uitsluitend te gaan om de meetbare (cognitieve) prestaties van leerlingen. Het excellentiepredicaat zou prestatiedruk voor leerlingen in de hand werken en zelfs faalangst bezorgen.

Heldere visie

In werkelijkheid biedt het excellentiepredicaat scholen juist de mogelijkheid om zich voorbij de harde criteria (zoals doorstroom- en examencijfers) te profileren door middel van het zogenoemde excellentieprofiel. Scholen kunnen daarbij zelf aangeven waarin zij uitblinken. Dit kan variëren van een goede zorgstructuur tot talentontwikkeling tot ouderbetrokkenheid.

Het predicaat fungeert als een keurmerk voor het excellentieprofiel en biedt daarmee erkenning voor de prestatie die de school op een bepaald gebied levert. Excellentie beperkt zich niet tot het halen van hoge cijfers en hoeft dus geen prestatiedruk voor leerlingen met zich mee te brengen.

Cuijpers ziet ook een obstakel in de administratieve inspanning voor het predicaat. Maar een groot deel hiervan is al vereist voor het reguliere beoordelingskader van de Onderwijsinspectie en betekent dus geen extra werk. Bovendien moeten de baten van deze inspanning niet worden onderschat: scholen worden gedwongen tot zelfonderzoek. De school moet een heldere visie formuleren, zodat deze kan worden getoetst door een onafhankelijke beoordelingscommissie.

Verantwoording

Uit onderzoek blijkt dat scholen met een predicaat doorgaans een toeloop van leerlingen kunnen verwachten. Cuijpers ziet dit als een dubieuze prikkel voor scholen om zich aan te melden voor het excellentietraject. Ook dit zien wij anders. Het predicaat is een kwaliteitskeurmerk voor de 'zachte criteria': het excellentieprofiel.

Door zich aan te melden voor het predicaat kan een school zich verantwoorden. Levert de school wat zij belooft? En als een school beweert een goede zorgstructuur te hebben en hierin wordt bevestigd door het predicaat, dan is het logisch en verdiend dat meer leerlingen voor deze school zullen kiezen.

Ons onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat het excellentiepredicaat kansen biedt. Scholen moeten hun kwaliteiten kiezen en expliciteren. In de gesprekken met een beoordelingscommissie kijkt een onafhankelijke partij naar dit profiel en geeft aan in hoeverre dit klopt of hoeveel ruimte tot ontwikkeling er nodig is.

Kop boven maaiveld

In het geval van toekenning van het predicaat zorgt dit voor trots binnen de school. In het geval van afwijzing wordt het proces doorgaans toch als vruchtbaar gezien, zo blijkt uit evaluaties. De school weet immers waar zij staat en waar zij heen wil. Dikwijls blijkt deze herijking een jaar later reden voor toekenning.

De essentie van het predicaat komt hierop neer: je wilt niet beter zijn dan de rest, maar je wilt het beste halen uit jezelf. Als dat betekent dat je daarbij je kop boven het maaiveld uitsteekt, dan is dat maar zo.